

## ISROIL VA HAMAS O'RTASIDA OLIB BORILAYOTGAN KURASHDA QO'LLANILAYOTGAN QUROL-ASLAHALAR

*Podpolkovnik Abdukarimov  
Farxodjon Maxammatalievich  
Qurollanish va otish kafedrasida katta o'qituvchisi*

**Annotatsiya.** Mazkur tezisdagi Yaqin Sharqda ro'y berayotgan Isroil hamda HAMAS kuchlari o'rtasida olib borilayotgan to'qnashuvlarda qo'llanilayotgan harbiy qurol-aslahalar, texnikalarning o'ziga xosligi ko'rib chiqiladi.

**Kalit so'zlar:** Aviatsiya, qurol, avtomat, mina, tank, o'qotar.

### KIRISH

2023-yilning 7-oktabr kuni HAMAS kuchlari Isroil tomonidan 5000 ta raketa uchirib 1400 nafar isroillikning qurbon bo'lishiga sabab bo'ldi va shu bilan Isroil-HAMAS jangi boshlandi. Ikki tomonning hanuzgacha davom etayotgan jangi bugungi kunda bir tomonlama jangga aylangan bo'lib, Isroilning to'liq dominantligida olib borilmoqda. Buning asosiy sababi Isroilning yetuk harbiy qurol-aslahalarga ega ekanligi bilan izohlanadi.

### ASOSIY QISM

Vashingtondagi mojaro avj olganidan ko'p o'tmay, XAMAS jangarilari Amerikaning M4 avtomatlari bilan hujumga o'tayotganidan gumon qilishdi. Respublikachi kongressmen Marjori Teylor Grin islomchilar Ukrainadan Amerika qurollarini olishlari mumkinligini ta'kidlab, AQSh va Isroilni avtomatlarning seriya raqamlarini kuzatishga chaqirdi. Mutaxassislar fikriga ko'ra, Kiev Hamasga Amerikaning Stinger havo mudofaa tizimlarini ham topshirishi mumkin edi. Butun vaqt davomida APU 1,5 mingdan ortiq Zenit-raketa komplekslari va ularga o'q-dorilar olgan.



HAMAS arsenalidagi raketalar

Falastin ommaviy axborot vositalariga ko'ra, islomchilar bir necha turdagi raketalariga egalik qilishadi. Boshqarilmaydigan yer-yer raketalari G'azo va XAMAS sektorining vizit kartasi deb ataladi. Endi ular Isroil hududida juda ko'p miqdorda ishga tushirilmoqda. Bular asosan mahalliy hunarmand Qassam raketalari bo'lib, ular 20 yildan ortiq vaqt davomida G'azo sektori bilan xizmat qilib kelmoqda.

### *Al-Yasin Granatalari*

Al-Yasin o'q-dorilari Isroilga qarshi operatsiya boshlanganda HAMAS qurollariga kiritilgan. Bular PG-7vr o'q-dorilari turi bo'yicha yaratilgan RPG-7 granata o'qlariga tandem o'qlari.

### *Kamikadze dronlari*

HAMAS jangchilari eng yangi kamikadze Zuari dronlaridan faol foydalanmoqdalar. Xronika kadrlariga ko'ra, to'qnashuvlarning dastlabki kunlarida kamida 30 ta bunday UAV islomchilar tomonidan uchirilgan.

### **Qassam Raketalari**



HAMAS jangarilari o'zlari ishlab chiqargan boshqarilmaydigan yer-yer raketalaridan faol foydalanadilar. Ilgari falastinliklar suv quvurlaridan o'q-dorilar ishlab chiqarish jarayonini namoyish etishgan. Kadrlarda jangovar qismlarni tayyorlash, korpuslar yaratish va raketalarni uchirish moslamalariga o'rnatish ko'rsatilgan.

Isroil harbiy uzoq Kongress mandatiga yillik moliyalashtirish AQSh\$3,3 milliard, ortiqcha raketa mudofaa texnologiyasi tomon boshqa AQSh\$500 million bilan, Amerika qo'shma Shtatlari tomonidan qo'llab-quvvatlandi.

Isroil yaqin Sharqdagi eng yaxshi qurollangan davlatlardan biridir. Uning havo kuchlariga Amerikaning ilg'or F-35 qiruvchi samolyoti, raketaga qarshi mudofaa batareyalari, shu jumladan Amerikada ishlab chiqarilgan Patriot va temir gumbazli raketalariga qarshi mudofaa tizimi kiradi.

Isroilda zirhli transport vositalari va tanklar, dronlar parki va har qanday ko'cha-ko'cha janglarini qo'llab-quvvatlash uchun boshqa texnologiyalar

mavjud. Isroil shahar urush o'quv markazida bunday metodlarni askar tayyorlaydi, so'zma-so'z "Mini G'azo sifatida tanilgan."

Xalqaro strategik tadqiqotlar instituti ma'lumotlariga ko'ra, Isroilda odatda 170,000 qo'shinlari bor va urush uchun taxminan 360,000 zaxirachilarini chaqirgan.

Isroil ham uzoq vaqtdan beri e'lon qilinmagan yadro quroli dasturini saqlab kelmoqda.

"Temir gumbaz"



Isroil hududiga raketa zarbalarini qaytarishda asosiy rolni raketaga qarshi mudofaa taktik tizimi (Pro) "temir gumbaz" o'ynaydi. Kompleks 4 dan 70 kilometrgacha bo'lgan boshqarilmaydigan raketalarni ushlab turish uchun mo'ljallangan.

### **Merkava Tanklari**



1979 yilda Merkava tanki IDF qurollariga qabul qilindi. Isroilda yaratilgan mashina xorijiy analoglardan tuzilishi bilan farq qiladi: boshqaruv bo'limi va motor-transmissiya bo'limi old tomonda, jangovar bo'lim o'rtada, snaryadlar va yoqilg'i esa orqa tomonda joylashgan. Shuningdek, Merkava parashyutchilarni alohida bo'linmada tashishi mumkin.

### M109 o'zi yurar gubitsalar



Mojaro kuchayganidan so'ng, Isroil armiyasi M109a5 o'z-o'zidan harakatlanadigan artilleriya qurilmalarini (Sau) G'azo sektoriga va Livan chegarasi bo'ylab joylashtirdi. 155 millimetrli gaubitsalar Gaza sektoridagi nishonlarga zarba berish uchun ishlatiladi.

### XULOSA VA MUNOZARA

Shunday qilib Isroil-HAMAS jangida ishlatilayotgan harbiy texnikalarning ustunligi yaqqol Isroil tomonda ekanligi ma'lum bo'ldi. Livan mamlakati ham ushbu holatga jim qarab turmasdan, holatga aralashib kelmoqda va Hizbulloh harakati o'z qadamlarini tashlamoqda. Kelgusidagi voqealar rivoji butun musulmonlar mamlakati hamda Isroilning to'qnashuviga olib kelishi mumkin degan farazlar ham mavjud.

### ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Wikipedia.com
2. www.kun.uz
3. www.ziyonet.uz
4. www.uzlib.net